

Motion till riksdagen

1986/87:Jo716

Sven Eric Lorentzon och Hans Dau (m)

Älgskadornas följder för skogsbruket

Stora arealer av tallungskog har genom en alltför stor älgstam fått svåra skador, som kommer att leda till avsevärda tillväxtförluster och mycket dålig virkeskvalitet. Skogsbrukarnas tro på nyttan av att driva ett kvalitetsinriktat skogsbruk sviktar nu i stora delar av landet.

De direkta kostnaderna att återställa de svårast skadade bestånden uppgår till minst 100 milj. kr. Detta är dock inte den allvarligaste konsekvensen. Värre är tillväxt- och kvalitetsförlusterna. Med en älgstam motsvarande den vid 1980-talets början skulle på sikt – förmodligen lågt räknat – avverkningen minska med mellan 2 och 4 miljoner m³ sk per år. Sannolikt skulle flera miljoner m³ talltimmer bli nedklassade i kvalitet. Svensk sågverksindustri riskerar då förlora en del av industrigrenens bästa konkurrensmedel på världsmarknaden.

Skall skogsbruket kunna satsa på kvalitetsvirke och lövskogsskötsel måste jaktarrangörer, myndigheter och markägare dra lärdom av facit. Det är därför en självklar målsättning att också i jaktpolitiken söka lösningar som förbättrar villkoren att bedriva god skogsvård. Det bör ligga också i samhällets intresse att balansen mellan produktionsgrenarna skogsbruk och viltvård kan upprätthållas på det långsiktiga skogsbrukets villkor. Brister i lagstiftning och administration jämte ofullständiga kunskaper om älgvården har bidragit till uppkomsten av en alltför stor älgstam och oacceptabla skador.

Det finns områden där balansen mellan produktionsgrenarna redan uppnåtts, men sett i sin helhet är älgstammen fortfarande alltför stor med tanke på skogsvården. Markägare, jaktarrangörer och myndigheter måste genom målinriktat samarbete snabbt bringa ned älgstammen till den nivå skogsbruket tål. Vägen till balans fordrar förståelse och lojalitet från jägarnas sida och kan underlättas med gemensamma rekommendationer från skogsbrukets och jägarnas organisationer. En annan väg är genom ändrade kontrakt och villkor för själva jaktutövningen. Myndigheternas förutsättningar att i det administrativa arbetet verka mot balans kan förbättras. Markägarnas ansvar som ägare och förvaltare av skogen gör det skäligt att man får ett starkare inflytande i länsviltnämnden. Markägarnas egna lokala organ liksom skogsvårdsorganisationens bör vara direkta remissinstanser inför länsbesluten.

Även i den situationen att skogs- och älgvård närmar sig balans kommer det ibland att uppkomma mer eller mindre svåra skador. Lokalt kan kostnaderna för dessa drabba (enskilda) skogsbrukare mycket hårt.

För att ekonomiskt avlasta svårt drabbade skogsbrukare behövs därför ett ersättningssystem. Regeringen är uppenbarligen inne på samma tankar. En enkel identifierbar gräns när ersättning skulle utgå är när omplantering krävs enligt skogsvårdslagen.

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att länsstyrelserna själva får svara för att med fällavgiften finansiera bidrag med anledning av vissa skogsskador. För att få ersättning ställs vissa villkor. Skogsägaren skall ha skjutit sin tilldelning under den vanliga jakten och *dessutom* uttömt möjligheterna att genom särskilda tillstånd till skydds jakt förhindra att planteringen förstörs. Regeringen föreslår vidare att bidraget lämnas för skador som inträffar efter den 30 juni 1987.

Älgtilldelningen är ett trubbigt verktyg i älgvården. Det är i dag vanligt att tilldelningen läggs på en hög nivå för att stimulera till ökade avskjutningar. Jaktlag med säkrare uppfattning om älgstammen kan självmant välja att inte skjuta hela tilldelningen. Resultatet kan bli detsamma som en följd av yttre händelser som försvårar en beskattning enligt tilldelning. I praktiken har skydds jakt ofta blivit en mycket utdragen process och har ofta av flera skäl blivit svår att genomföra. Vid tidpunkten för skogsvårdsstyrelsens föreläggande om omplantering blir det svårt att reda ut under vilken tid tilldelningen skulle ha skjutits resp. möjligheterna till skydds jakt uttömts. Förslaget kommer i praktiken att ställa skogsbrukarna ensamma med kostnaderna. Möjligheten till ekonomiskt stöd återkallas genom de till varandra kopplade villkoren.

Det är ändamålsenligt att länsstyrelserna själva tar ansvaret för finansieringen av viltskadorna. Den statliga fällavgiften bör kunna variera över tiden till följd av förändringarna i viltstam och skadeomfattning. I de svårast skadedrabbade länen skulle fällavgifterna stiga kraftigt om ersättning i stor skala skulle utgå för de hittills ackumulerade skadorna. Men av detta kan man inte dra slutsatsen att fällavgifterna blir "orimligt stora", även framöver med en mindre älgstam och den nu föreslagna mycket höga självrisken för skogsbrukarna.

Genom att bidrag bara kan utgå för skador som inträffar efter den 30 juni 1987 får skogsbrukarna ta *alla* förluster av de hittills ackumulerade skogsskadorna. För enskilda skogsägare som hittills drabbats kan räkningen bli mycket dryg när en skogsvårdsstyrelse med stöd av lagen kräver omplantering.

Det är inte rätt att bortse från de ackumulerade skadorna eftersom staten måste anses ha delansvar för den uppkomna situationen. De ackumulerade skadorna bör i stället ses som ett specialfall. Jägarna bör ta sin del av dessa kostnader genom att ersättning i behovsprövade fall bör kunna utgå ur

viltskaderegleringsfonden. Fondens medel har huvudsakligen inlevererats från skogslänen där tyngdpunkten av älgskador på skog nu finns.

Mot. 1986/87
Jo716

Säkerhet för det aktiva skogsbruket

Med några förändringar kan regeringens förslag om finansieringen av älgskadorna bli en verksam säkerhetsåtgärd för skogsvårdsarbetet.

Hemställan

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att skogsägare bör kunna påräkna ersättning – utan de av regeringen föreslagna restriktionerna – när omplantering blir nödvändig,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att medel ur viltskaderegleringsfonden kan utgå även för omplantering av skogsförnygringar som utdöms på grund av skador som inträffat före den 1 juli 1987.

Stockholm den 19 januari 1987

Sven Eric Lorentzon (m)

Hans Dau (m)